

VÝVOJOVÉ ZVLÁŠTNOSTI U JEDINCŮ S KOMBINOVANÝM POSTIŽENÍM

PLASTICITA CNS

Schopnost mozku modifikovat svoji strukturu nebo funkci v reakci na učení nebo na mozkové postižení (př. nevidomí při čtení používají místo centra zraku – centrum hmatu)

Efekt časných stimulačních programů

Efekt fyzioterapie u hybného postižení – minimalizace handicapu, kompenzace

Vývojová porucha: nebylo žádné org.poškození, ale odlišný vývoj struktur mozku a funkce mozku

PROJEVY ORGANICKÉHO POSTIŽENÍ

Opožděný vývoj

Vývojová nerovnoměrnost:

- dílčích funkcí
- reaktivity pozornosti, motivace
- vývojové sekvence
- styl učení

Kvalitativní abnormality:

v oblasti pozornosti a motivace může být podezření na percepční poruchy, př. dysfázie nemusí být porucha řeči, ale paměti – protože si nevzpomíná

PROJEVY ORGANICKÉHO POSTIŽENÍ

Motorická percepce:

- pohyb
- vnímání prostoru
- orientace v prostoru

Zraková percepce:

- přiřadí barvu, ale nepojmenuje (znak vývojové dysfázie)
- u obrázku je dítě roztěkané, ale sluchově reaguje pozorně
= nejde o porušenou pozornost, ale o narušené zrak.
vnímání

PROJEVY ORGANICKÉHO POSTIŽENÍ

Jednostranné vnímání (opomíjení):

dítě se „divně dívá, poslouchá bokem“

dívá se jinam než mají předmět v ruce

dítě vidí pouze trubicovitě / v periferii = vidí předměty na boku, stranou, nikoli středem

Porucha centrálního zrak.vnímání:

obrázek doma poznají, jinde ne, tzn. znají jeden konkrétní obrázek, nedokáží abstrahovat, každý další se musí učit

KLINICKÉ PROJEVY PORUCHY CENTRÁLNÍHO ZRAKOVÉHO VNÍMÁNÍ

Chybí porozumění viděnému

Malá vytrvalost zrakové pozornosti (při delší fixaci pokles účinnosti vizuálního zpracování)

Při manipulaci chybí vizuální kontrola (záměrné odvracení pohledu)

Rychlá lokalizace i drobných předmětů, ale problémy s jejich identifikací

Centrální akinetoxie - porucha vnímání pohybu zrakem: žák jedoucí na vozíku nevidí jdoucí lidi, jedoucí auta

PARADOXNÍ VIZUÁLNÍ CHOVÁNÍ (PRO OKOLÍ MATOUCÍ)

Dítě zjevně vidí, ale preferuje sluch a hmat

Záměrné odvrácení pohledu (není to autismus)

Velké kolísání kvality percepce v čase
(krátkodobě vidí, jindy zas ne)

Ve známém prostředí není patrný problém,
v neznámém velká nejistota

ZÁVĚR: DIFERENCIÁLNÍ DIAGNOSTIKA

Rozlišit MP od poruch zrakového vnímání

Rozlišit poruchu zrakového vnímání od poruch autistického spektra

SPU jsou logicky spojené s poruchou vizuální percepce (těžké problémy v matematice)

OVLIVNĚNÍ UČENÍ U ŽÁKŮ S VÍCE VADAMI

Změny reaktivity

Záměrná pozornost má nízký rozsah sledovaného pole

Pozornost nestálá, rychlé odklony

Zvýšená dráždivost

Myšlení

Postižena schopnost abstrakce a logického usuzování

Stereotypní, málo pružné, zatížené konkrétností

Neschopnost generalizace, chyby v analýze

Paměť

Mechanická

Omezená flexibilita, často rigidita

Konkrétní a krátkodobá

Komunikace

Rozvoj záleží na stupni MP

Tvoření pojmů těžkopádné

NKS

Vnímání a volní vlastnosti

Vnímání výběrové, ovlivněné osobní zkušeností

Nekritičnost, slabé řídicí funkce

Rozvoj senzomotorického vnímání opožděn a zpomalen

VÝVOJOVÉ ZVLÁŠTNOSTI U PORUCH HYBNOSTI

1. Změněný postup získávání informací:

dítě si samo vybírá přísun informací vzhledem k dalším postižením (zrak, sluch)

je závislé na tom, co mu předložíme → adekvátní stimulace

přehodnotit priority vzhledem ke stupni postižení

i když dítě chodí, učit ovládat vozík vzhledem k perspektivě (vozík umožňuje pohyb)

VÝVOJOVÉ ZVLÁŠTNOSTI U PORUCH HYBNOSTI

2. Možnosti autonomie, nezávislosti

Jak může samo? Kolik může samo?

Uvědomování si imobility v předškolním věku je jen částečné (DMO x dystrofie).

Kolem puberty uvědomění si postižení.

Jak hodnotit pohybové možnosti? V čem je šikovný.

Setkávat se všemi: když je integrace → kroužky s postiženými,
když je ve speciální škole → mezi intaktní populaci

VÝVOJOVÉ ZVLÁŠTNOSTI U PORUCH HYBNOSTI

3. Projevení vlastních kompetencí

Umožnit být úspěšný

Umožnit být nezávislý

Na otázky týkající se zdravotního stavu odpovídat přiměřeně věku, ale pravdivě (v čem je jiný, ale v čem jsou zase jeho přednosti)

VÝVOJOVÉ ZVLÁŠTNOSTI U PORUCH HYBNOSTI

4. Narušená komunikace

V rodině i s vrstevníky

Obtíže ve vybavování (diktát: koberec napíše. Otázka: Co je na zemi? Nevybaví si) = narušená fonologie, nemyslí ve slovech

Budovat fonologický kód: trénovat fonematický sluch u nácvičce čtení, př. vyhledej písmenko na začátku slova: Co dělá pes? Štěká = Š

VÝVOJOVÉ ZVLÁŠTNOSTI U PORUCH HYBNOSTI

5. Chování:

Emoční nevyrovnanost

Sklony k hyperaktivitě

Zvýšená unavitelnost

Kolísavá pozornost

VÝVOJOVÉ ZVLÁŠTNOSTI U PORUCH HYBNOSTI

6. Profil:

učení převažuje ve verbální složce,

mají vizuoprostorový deficit, proto nepotřebují tolik
názoru, spíše slyšet a popsat,

deficit artikulace řeči,

deficit hrubá a jemná motorika.

VÝVOJOVÉ ZVLÁŠTNOSTI U DĚTÍ S VADAMI ZRAKU

1. Raný věk:

Celkové opoždění lokomoce

Chybí hmatová zkušenost

Dyskontinuita sluchu, sluchového vnímání

Problém vzbudit zájem

Nutno spojit sahání se zvukem

VÝVOJOVÉ ZVLÁŠTNOSTI U DĚTÍ S VADAMI ZRAKU

Komunikace

Nutné sdílení pozornosti: mluvím o tom, co dělám (chybí vizuální zkušenost)

Opožděný vývoj řeči → narušené myšlení

Atypické projevy : přechodné autistické chování

VÝVOJOVÉ ZVLÁŠTNOSTI U DĚTÍ S VADAMI ZRAKU

Školní věk

Verbalismus

Nápadná mimika

Pojetí prostoru narušeno

Slova spíše zaměřena k akcím, pohybu

VÝVOJOVÉ ZVLÁŠTNOSTI U DĚTÍ SE SLUCHOVÝM POSTIŽENÍM

Senzomotorické období bez nápadností

Řeč nenastupuje: rozdílné dispozice (neslyšící, zbytky sluchu, pre – post lingválně ohluchlí)

Nastupuje alternativní komunikace

Později nastupuje sociální porozumění, myšlení, abstrakce, kognitivní styl

Primární komunikace do 1. roku je přes vizuální kanál (většinou neshledáváme rozdíly)

VÝVOJOVÉ ZVLÁŠTNOSTI U DĚTÍ SE SLUCHOVÝM POSTIŽENÍM

Po 1. roce u intakt. populace nastupují pojmy a pozvolná abstrakce, ale sluchově post. dítě již nestačí, jakoby řeč ztrácí → musí být alternativní komunikace

Učíme stále mluvit **orálně**, velmi náročné a **znakovat**, pro ně srozumitelnější, přestávají mluvit

Nemají znaky pro pocity, nálady, emoce – málo příslovců, př.: Jsi nejlepší žák ve třídě = Ty první žák třída

Nemají přístup k sociálním informacím → odlišný kognitivní styl, špatně se rozvíjí abstrakce, symbolika, vzhled do pocitů druhých je snížen

VÝVOJOVÉ ZVLÁŠTNOSTI U DĚTÍ S MENTÁLNÍM POSTIŽENÍM

Celkové zpomalení vývoje

Nejdůležitější je motivace pro:

Vnitřní učení (protože chci): podporovat iniciativu, nezaměřovat se na cíl a výkon, ale je to legrace!

Vnější učení (protože musím - škola)

Pracovat s rodiči a podpořit vnitřní motivaci

VÝVOJOVÉ ZVLÁŠTNOSTI U DĚTÍ S MENTÁLNÍM POSTIŽENÍM

Profil:

Malá flexibilita

Porucha abstrakce = dysfatické projevy

Omezená komunikace

Dítě se brání nadměrným nárokům okolí, často nerozumí, co po něm chceme

Snížené porozumění situacím

FACILITOVANÁ HRA

Podává vývojovou informaci

Sledujeme kvalitu zacházení s předměty

Chceme diagnostikovat, nikoli aby si dítě začalo hrát

Facilitace hry: scénář, pobídky, úprava prostředí, role facilitátora

Provázení rodičů, videozáznam

